

Den 10. marts fylder lederen af Det Danske Filmmuseum, Ove Brusendorff, 50 år. Det skyldes ikke mindst Ove Brusendorff, at Det Danske Filmmuseum blev til en virkelighed, og i dette fødselsdagsinterview fortæller han om dets historie og dets mål.

Ved Erik Ulrichsen

Ove Brusendorff om Filmmuseets historie

Ove Brusendorff

Skønt Ove Brusendorff ytrede ønske om, at „Kosmorama“ i anledning af hans 50 års fødselsdag kun skulle bringe museumshistorisk stof, som ikke er tilgængeligt andre steder, kan vi ikke føje ham – det ville være urimeligt ikke at nævne, at han også har levet i andre verdener end Filmmuseets. Poesiens: Han skrev som ung en charmerende lille digtsamling med titlen „Ynglingen“, hvilket vi ikke vil fortie, skønt han rødmer som en yngling, når den bliver nævnt. Erotologiens: „Erotikens Historie“ og en række erotiske antologier (nogle af dem redigerede i samarbejde med Poul Henningsen) – Brusendorff rødmer aldeles ikke, når de bliver nævnt. Teatrets: Ven med en række teaterstorheder, inspirator, oversætter. Litteraturens: Oversætter (blandt hans mest berømte oversættelser er „Spoon River Antologien“), Balzac-kender, radioanmelder. Filmlitteraturens: Pionerarbejdet „Filmen I–III“, „Erotik for Millioner“ (s. m. Poul Henningsen) foruden artikler. Billedkunstens: En overgang i „Årstiderne“s

redaktionsudvalg. For blot at nævne nogle af hans verdener, dem, han også har villet delagtiggøre os andre i.

Brusendorff har aldrig villet være den ensopredede specialist, der forskanser sig i ét emne. Han har interesseret sig mere for de store linier end for detailstudiet.

Det værk, han regner for sit livsværk, er Det Danske Filmmuseum. Det blev hjulpet frem i lyset af fremtrædende kulturpersonligheder som Frederik Schyberg og Thomas P. Hejle, men det var fra begyndelsen Brusendorff, der tog sig af det praktiske arbejde, og det er først og fremmest hans skyld, at Danmark i dag har et i forhold til sin størrelse særdeles rigt filmmuseum.

Allerede få år efter at Ole Olsen var begyndt at producere film, syslede denne pioner med tanken om et dansk filmmuseum. Den 10. december 1911 undertegnedes mellem „Politiken“ og „Nordisk Films Kompagni“ en kontrakt om at optage kinematografiske portrætter af kendte personligheder, som det måtte være af historisk interesse for efterverdenen at kunne se på læredet, og i 1913 oprettedes „Arkiv for Films og Fonogrammer“.

På dette tidspunkt havde man imidlertid sjældent forståelse for, at det også ville være højst interessant for eftertiden at kunne studere de bedste spillefilm (som bekendt er de fleste af filmene fra „Nordisk“s store tid forsvundet, hvilket i dag gør det meget vanskeligt at skrive pålidelig dansk filmhistorie). I tidsskriftet „Filmen“ – 1. marts 1913 – findes en bemærkelsesværdig artikel, der slår til lyd for et statsligt filmmuseum, men heller ikke her har man opmærksomheden henvendt på spillefilmene. Det hedder i artiklen: „Vi skal have et stort Filmmuseum, der ikke blot rummer Folkeliv – hvoraf vi jo næsten intet har her i Byen – og gamle Huse, men vi skal have et stort Museum, der rummer alt, hvad der er sket og kan foreviges ad fotografisk Vej i Staten Aar for Aar“

– man tænker altså kun på reportagefilmenes historiske værdi.

Det var først henimod slutningen af trediverne, at der blev gjort noget praktisk for at få tanken om et spillefilmmuseum realiseret. I midten af trediverne begyndte dagspressens kritikere at tage filmen mere alvorligt. Blandt disse kritikere var *Frederik Schyberg*, der som søn af *Robert Schyberg* – en af de mest benyttede skuespillere i „Nordisk“s glanstid – havde særlige forudsætninger for at forstå, at de gamle danske film ikke blot var *kuriosa*, men også *kunst-historie*.

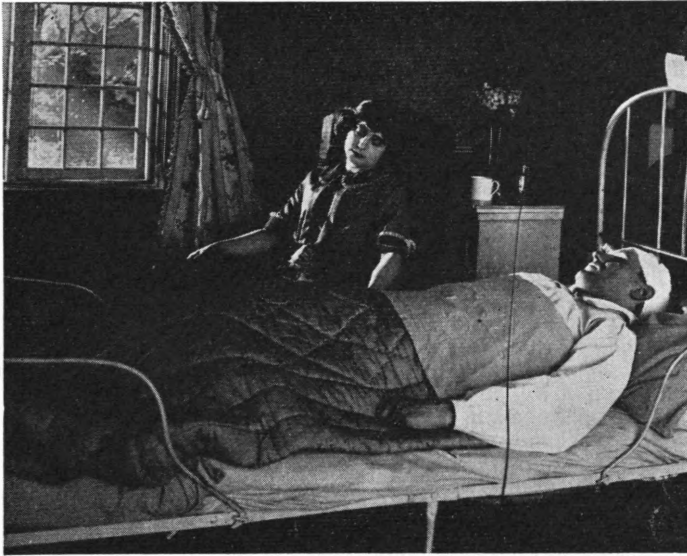
I følge en rapport, der blev udarbejdet til internt brug af Det Danske Filmmuseum i begyndelsen af halvtredserne, begyndte tanken om et dansk filmmuseum at tage form i foråret 1937 – efter en samtale mellem *Frederik Schyberg* og daværende direktør for „Nordisk“, veksellerer *Carl Bauder*. Og det var i følge denne rapport samme sommer dr. Schyberg og Ove Brusendorff begyndte at gennemgå still-negativerne ude på „Nordisk“. Herom fortæller Brusendorff:

– Reklamebillederne blev i en lang årrække fremstillet af „Nordisk“ efter glasnegativer, og da Schyberg og jeg kom ud til „Nordisk“ i Frihavnen, fandt vi en stor samling af disse glasplader, der var gemt hen i et lille skur. Flere af dem var gået i stykker, de var ikke ordnede, og mange af dem lå i iturevne æsker. Man havde ikke været klar over, hvor værdifulde disse plader var, men man forstod det nu på „Nordisk“, og jeg fik lov til at gå i gang med at ordne pladerne efter filmtitlerne. Der var ca. 10.000 billeder. De plader, der var gået itu, satte jeg sammen som puslespil – og på flere af de aftryk, vi har på museet, kan man se stregerne ved sammenføjningerne. Da man på „Nordisk“ havde fået øje for, at det drejede sig om historiske værdier, satte man mig til at katalogisere alt, hvad der var tilbage af det historiske materiale: Film, glasplader, billeder, plakater. Allerede nu var man klar over, at det forhåndenværende materiale kunne danne basis for et filmarkiv. –

Efter forskellige organisationsvanskeligheder opnåede Brusendorff at få et beskedent lokale ude på „Nordisk“ i Valby til sin rådighed for fortsat arbejde med det filmhistoriske materiale, og direktør Bauder ydede 15.000 kr. til arbejdet.

– Jeg fik halvdelen af et lille skur til min disposition. I begyndelsen var jeg helt alene om arbejdet, men senere hjalp *Verner Jensen* og *Ib*

Dam mig. Arbejdet stod på i nogle år. I 1940 begyndte pressen livligt at diskutere filmmuseumstanken, udgivelsen af Ole Olsens erindringer gjorde den aktuel, og veteraner som *August Blom*, *Carlo Jacobsen*, *Johan Ankerstjerne* og *Robert Storm Petersen* blev af bladene spurgt om deres mening. I „Filmen“ benyttede jeg mange af de billeder, der var kommet for dagens lys. Jeg kom i kontakt med Thomas P. Hejle, der indså, at det drejede sig om en offentlig opgave – det havde hele tiden været min tanke, at museet skulle være statsligt. I januar 1941 var der da nedsat en komité, der skulle arbejde for virkeliggørelsen af museet. Thomas P. Hejle var formand, og iøvrigt sad i komiteen ingeniør *Axel Petersen* („Nordisk“), daværende kontorchef *Vilh. Boas* (Justitsministeriet), *Frederik Schyberg* og vicepræsident *Richard Hove*. „Nordisk“ trak sig mere og mere tilbage fra tanken, medens „Dansk Kulturfilm“, hvis leder var Thomas P. Hejle, gik mere og mere ind for den. Fhv. fiskeriminister Chr. Christiansen („AOF“) kom ind i komiteen i stedet for Axel Petersen. Allerede i 1938 var det blevet indsat i „Dansk Kulturfilm“s formålsparagraf, at institutionen skulle arbejde for tilvejebringelsen af et filmarkiv, og i 1942 blev filmarkivet oprettet som en underafdeling af „Dansk Kulturfilm“. Jeg fik et værelse til rådighed i „SFC“s kontorer i Dahlerupsgade, og det nævnte arbejdsudvalg blev konstitueret som et tilsynsråd med direktøren for „Dansk Kulturfilm“ som formand. I 1947 flyttede „Dansk Kulturfilm“ og dermed filmarkivet til lokaler i Nørrebrogade 10, hvor arkivet fik 2 værelser. Det vedtoges nu at udarbejde egne vedtægter for arkivet, der fik navnet „Det Danske Filmmuseum“. Dets formål blev defineret på følgende måde: „Museets formål er, såvel til brug for videnskabelig filmforskning som til almindelig oplysning om film a) at sikre bevarelsen af film, filmbilleder samt tryksager og andet materiale vedrørende film; b) at sikre bevarelsen af teknisk historisk materiale, der angår film, herunder apparatur til billed- og tonegengivelse; c) at indsamle og udlåne filmlitteratur; d) at udbrede kendskabet til filmens kunstneriske og tekniske udvikling bl. a. ved forevisning af film såvel i København som i det øvrige land“. Hertil kan tilføjes, at vi i høj grad håber og mener, at vi kan være til nytte for branchen, f. eks. ved at stå til disposition med oplysninger, ved at låne film ud til filminstruk-

Aftryk fra en af de ituslæde glasplader fra „Nordisk“ – sammenføningen ses som en sort lodret streg til højre. Jenny Roelsgaard og Psilander i Schnedler-Sorensens „Dadspring til Hest fra Cirkuskuplen“.

tørernes sammenslutning, ved at orientere om nye strømninger i „Kosmorama“, ved at arbejde på at øge filmkunstens prestige. –

– Samme år – altså i 1947 – traf jeg i Bruxelles filmmuseumsfolkene *Iris Barry*, *Henri Langlois* og *Ernest Lindgren*, og Det Danske Filmmuseum blev medlem af den internationale filmmuseumsorganisation „FIAF“. Allerede året efter arrangerede vi i København den årlige FIAF-kongres, og det har været af den største betydning for os, at vi med det samme fik placeret os internationalt. Inden for FIAF regnes København-kongressen for den første kongres i organisationens historie, hvis forhandlinger blev organiseret ideelt. –

Brusendorff er vicepræsident for livstid i FIAF, og han fremhæver, at uden vor gode placering i denne organisation ville det have været umuligt for os at skaffe så mange film hertil fra udlandet.

For at bringe museets historie *up to date* tilføjer Brusendorff:

– I 1949 flyttede museet fra Nørrebrogade til Krystalgade 15 B, og samme år begyndte de regelmæssige forevisninger i salen Frederiksberggade 25. I 1952 måtte vi flytte til Amagertorv (tagetagen i Illums bolighus), og i 1955 til

Hvidovre, hvorefter vi kom til byen igen i 1957. –

På et spørgsmål om, hvorvidt han finder, at Det Danske Filmmuseum har fundet sin endelige form, således at der blot forestår udvidelser og forbedringer af de forhåndenværende afdelinger, svarer Brusendorff:

– Vi har fået en række af de afdelinger, vi har stræbt efter at få oprettet. Vi har biblioteket, forevisningerne og vort eget tidsskrift. Men der er nogle opgaver, der endnu ikke er blevet løst. Vi besidder således et stort værdifuldt udstillingsmateriale – deriblandt ikke mindst de gamle filmapparater – som vi ikke har plads til at fremvise. Sin endelige form har Det Danske Filmmuseum ikke fundet, før alle interesserede kan få glæde af alt, hvad vi har. Jeg kunne i denne forbindelse tænke mig, at vi fik oprettet et informationskontor, der kunne give besked om alt – eller næsten alt – vedrørende film. Før eller senere må der også i Danmark oprettes et filmsakademiet eller Universitetet. Et sådant akademi skulle bl. a. arrangere forelæsningsserier. Der kan gøres mere for at aktivisere publikum. Man vil måske hævde, at vort land er for lille til et filmakademi med folkeoplysende

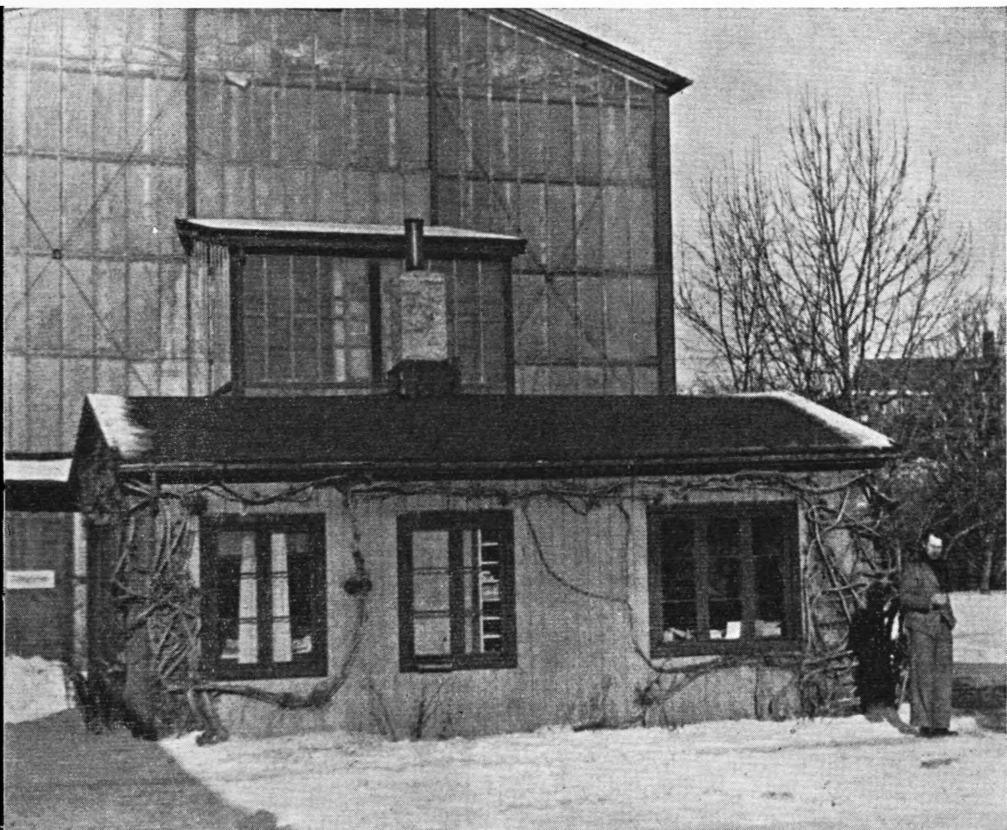
og videnskabelige opgaver, men til gengæld kan man sige, at Danmark er et filmland med store traditioner, og at vi har en relativt meget stor filmproduktion. Også branchen må være interesseret i et arbejde af denne art; den må være interesseret i, at der også er gode muligheder for at producere og udleje film, som henvender sig til et filmkulturelt vågent publikum. –

– Filmmuseet og branchen? –

– Branchen så i begyndelsen med mistillid på os, men i de senere år har flere og flere folk fra branchen samarbejdet med os, og dette finder jeg er særdeles glædeligt, fordi jeg tror vi kan være til den største nytte både for produktionen og distributionen. –

– Det hævdes undertiden, at Filmmuseet er for „langhåret“ – for nu at bruge det ubehagelige modeudtryk, der er blevet anvendt af angribere. –

– Naturligvis ser vi gerne så mange som muligt hos os, men det har aldrig været meningen, at vi skulle gå på akkord for at gøre os populære. Det har altid været meningen, at Filmmuseet skulle tage sig af de særligt interesserede, de lidt viderekomne. Vi er i den heldige situation, at vi ikke er kommercielt afhængige, og det ville være forkert af os, om vi ikke udnyttede denne situation til at forevise og skrive det, der ikke kommer frem hos de kommercielt afhængige. –

Ove Brusendorff ved det lille skur hos „Nordisk“ i Valby.